

Studiehandleiding Nieuwe Media in het Actuele Debat 2011-2012 ([200500201](#))

Hoofddocent en cursuscoördinator: Michiel de Lange - m.l.delange@uu.nl
Werkgroepdocent: Samuel Zwaan - samzw@xs4all.nl

versie: 9 september 2011

WebCT link: <https://uuvista.blackboard.com/webct/logon/1891332916051>.

In dit document vind je informatie over:

1. Cursusopzet
2. Programmaoverzicht
3. Werkvormen en beoordeling
4. Literatuuropgave

1. Cursusopzet

Doel

Deze cursus heeft een tweeledig doel: theoretisch-conceptueel en praktisch. De student leert hedendaagse debatten over nieuwe media in kaart te brengen. Ook leert de student de vaardigheden om zichzelf binnen deze debatten te situeren. De cursus richt zich met name op debatten over de nieuwe media in relatie tot politiek, kunst, technologie en cultuur. In deze cursus wordt een overkoepeld actueel thema als uitgangspunt genomen: de mediastad. Experts in specifieke deelgebieden geven gastcollege's, beantwoorden vragen en gaan met studenten in discussie.

Inhoud

Thema: De Mediastad

Digitale mediatechnologieën zijn niet meer weg te denken uit het alledaagse stedelijke leven. Via globale informatienetwerken staat de stad in verbinding met een groot aantal andere plekken op aarde. Ook op lokaal niveau spelen diverse ICTs (informatie- en communicatietechnologieën) een rol in de organisatie en de ervaring van het stedelijk leven. Denk aan mobiele communicatie, draadloos internet, GPS navigatie, rfid toegangspasjes tot gebouwen en openbaar vervoer, cameratoezicht, mediaschermen in de openbare ruimte, embedded sensoren, softwarematig gecoördineerde infrastructuren, locatiegebonden diensten, pervasive games, enzovoorts. Deze technologieën geven vorm aan de wijze waarop we wonen, werken, reizen, andere mensen ontmoeten en vrije tijd besteden. Lange tijd werd de digitale mediasfeer beschouwd als 'virtueel' domein dat grotendeels apart stond van de fysieke realiteit. Tegenwoordig zijn beide werelden sterk met elkaar vervlochten. De hedendaagse stad is een mengeling van fysieke én digitale infrastructuren, diensten en processen op allerlei schaalniveaus.

In deze cursus vormt de mediastad het centrale thema waarbinnen een aantal actuele kwesties rond digitale media aan bod komen. Hoe kunnen we de relatie tussen digitale en fysieke ruimte en sociale processen conceptualiseren? Welke rol spelen digitale media in het stedelijke openbare leven? Wat betekent de opkomst van stedelijke technologieën voor privacy en surveillance? Hoe verandert de ervaring van de stad onder invloed van digitale mediakunst en door het spelen van locatiegebonden urban games? En op welke wijze kunnen nieuwe media ingezet worden bij burgerparticipatie en het mede-ontwerpen van de stad?

Vorm

De cursus bestaat uit twee onderdelen (meer onder 2. Programmaoverzicht):

1) Wekelijkse hoorcollege's door gastsprekers

In de gastcolleges vergaart de student kennis over actuele kwesties en debatten in thematische velden die onderdeel zijn van het overkoepelende thema de mediastad. In de eerste helft houden de gastsprekers hun verhaal. In de tweede helft gaan groepen studenten kort in debat met de gastspreker (één groep uit ieder werkcollege, dus 3 x 10 minuten). Ook is er ruimte voor vragen aan de gastspreker.

2) Wekelijkse werkcollege's

In de werkcolleges leert de student de kwesties die aan bod komen tijdens de gastcolleges en in de literatuur kritisch

te verwerken en zich te positioneren in actuele debatten. Vanaf de tweede week verzorgen studenten in deelgroepen een inhoudelijk debat van ca. 40 minuten over de gelezen literatuur en het gastcollege. Op dit debat wordt kort gereflecteerd: wat ging er goed, wat kon er beter? (ca. 10 minuten). De resterende 30 minuten worden besteedt aan zaken zoals debatvaardigheden, inhoudelijke vragen over de stof, en het bespreken van de wekelijkse, tussentijdse en eindopdrachten.

De cursus is vrij intensief wat betreft de te lezen literatuur, verwachte participatie tijdens hoor- en werkcollege's, en de uit te voeren opdrachten (zie 3. Werkvormen en beoordeling). In plaats van het schrijven van een eindpaper houdt de student gedurende de cursus een logboek bij waarin hij/zij alle opdrachten verzamelt. Dit heeft als voordeel dat het zwaartepunt niet ligt bij de afsluiting van de cursus maar dat de werkdruk evenredig verspreid is.

Veranderingen ten opzichte van eerdere cursusopzet

Dit jaar (2011 – 2012) is de cursus volledig opnieuw ingericht in reactie op de feedback van studenten op de cursus van de vorige jaren. De nadruk ligt nu meer op inhoudelijke en academische diepgang. De belangrijkste veranderingen op een rijtje:

- 1) Er is gekozen voor diepte in plaats van breedte. De cursus heeft één overkoepeld thema, de mediastad, waarbinnen deelthema's aan bod komen, in plaats van een baaiend aan onderwerpen die onderling niet of nauwelijks verband houden. Omdat de wekelijkse thema's met elkaar in verband staan, krijgt de cursus als geheel meer structuur en diepgang en kan er op een hoger niveau gedebatteerd worden. De consequentie is dat andere actuele debatten in het nieuwe mediaveld (zoals auteursrecht en piracy, of de rol van nieuwe media in het onderwijs) niet aan bod komen.
- 2) Er is gekozen voor reflectie op de inhoud in plaats van op de debatten. De nadruk bij de wekelijkse opdrachten ligt op de kritische evaluatie van de gelezen literatuur in plaats van het evalueren van de debatten die mede-studenten voeren tijdens de hoor- en werkcolleges. Zo is de student minder bezig met reflecteren op de debatten van anderen en meer met het vormen van zijn/haar eigen inhoudelijke positie en mening.
- 3) In plaats van praktijkopdrachten die publiekelijk zichtbaar zijn op een weblog is gekozen voor een besloten werkomgeving op [WebCT](#). Studenten kunnen zo in een veilige omgeving oefenen in het debatteren. De tussentijdse opdrachten en de eindopdracht spreken bovendien de creativiteit aan van de student om de rol van nieuwe media in de stedelijke context kritisch te bevragen door middel van kleine praktijkonderzoeken.

2. Programmaoverzicht

Lesschema

week1 - Introductie (Michiel de Lange)

hoorcollege 1: do 22 sept 9.00 - 10.45 (Achter de Dom 22-24 3512 JP Utrecht, ADD, zaal 202, Google Maps: <http://g.co/maps/qdxv>. Zie locaties <http://www2.let.uu.nl/cursuskrant/Gebouwen.html>).

werkcollege 1: ma 26 sept 13.15 – 15.00 en 15:15 – 17:00, di 27 sept 13.15 - 15.00 (UCU U, 2.13)

week2 - 'Hybrid space': de relatie tussen digitaal en fysiek (Eric Kluitenberg)

hoorcollege 2: do 29 sept 9.00 - 10.45

werkcollege 2: ma 3 okt 13.15 – 15.00 en 15:15 – 17:00, di 4 okt 13.15 - 15.00

week3 - Nieuwe media en stedelijke openbaarheid (Martijn de Waal)

hoorcollege 3: do 6 okt 9.00 - 10.45

werkcollege 3: ma 10 okt 13.15 – 15.00 en 15:15 – 17:00, di 11 okt 13.15 - 15.00

week4 - Privacy & surveillance in de mediastad (Sander Flight)

hoorcollege 4: do 13 okt 9.00 - 10.45

werkcollege 4: ma 17 okt 13.15 – 15.00 en 15:15 – 17:00, di 18 okt 13.15 - 15.00

week5 - Mediakunst en stedelijke ervaring (Annet Dekker)

hoorcollege 5: do 20 okt 9.00 - 10.45

werkcollege 5: ma 24 okt 13.15 – 15.00 en 15:15 – 17:00, di 25 okt 13.15 - 15.00

week6 - Urban play & gamification (Kars Alfrink)

hoorcollege 6: do 27 okt 9.00 - 10.45

werkcollege 6: ma 31 okt 13.15 – 15.00 en 15:15 – 17:00, di 1 nov 13.15 - 15.00

week7 - e-Participatie en co-design: stedelijk ontwerp met nieuwe media (Carl Lens)

hoorcollege 7: do 3 nov 9.00 - 10.45

werkcollege 7: ma 7 nov 13.15 – 15.00 en 15:15 – 17:00, di 8 nov 13.15 - 15.00

Over de gastsprekers

Eric Kluitenberg is mediatheoreticus, schrijver en organisator van projecten rond cultuur en technologie voor onder andere De Balie in Amsterdam.

<http://www.debalie.nl/artikel.jsp?personid=5495>.

Martijn de Waal is onderzoeker, schrijver en curator. Een van zijn expertises is nieuwe media en stedelijkheid.

http://www.martijndewaal.nl/?page_id=10.

Sander Flight is onderzoeker en adviseur gespecialiseerd in cameratoezicht.

<http://www.sanderflight.nl>.

Annet Dekker is onafhankelijk curator en onderzoeker op het gebied van nieuwe media en hedendaagse kunst.

<http://aaaan.net/hub/annet-dekker/>.

Kars Alfrink is interaction designer en maakt social games voor de publieke ruimte.

<http://whatsthehub.nl/blog>.

Carl Lens is mede-oprichter van het crowdsourcing platform CreativeCrowds en [Verbeterdebuurt.nl](http://www.verbeterdebuurt.nl).

<http://www.verbeterdebuurt.nl/blog/>.

Contact

Op [WebCT](#) is er ruimte om vragen te stellen over de cursus en om met medestudenten te overleggen. Neem bij specifieke vragen en/of opmerkingen die niet op het forum passen contact op met de werkgroepdocent via de interne WebCT e-mail. Indien het om zeer urgente zaken gaat, e-mail dan coördinator Michiel de Lange.

3. Werkvormen en beoordeling

Leervormen en opdrachten

1) Wekelijkse schrijfp opdrachten over de literatuur (aantal: 7)

Iedere week levert de student een schrijfp opdracht in via het discussie-forum op [WebCT](#). In deze opdracht staat het kritisch vergelijken van de teksten centraal. Denk bij het maken van je leesanalyse aan de volgende vragen: Vullen de teksten elkaar aan, of belichten ze juist verschillende of tegengestelde visies? Hanteren de auteurs dezelfde concepten en definities? Welke verschillende visies m.b.t. eenzelfde thema haal je uit de artikelen? Wat zijn de centrale discussiepunten? Hoe sterk vind je het argument? Welke positie heeft jouw voorkeur en waarom? Het helpt om een pakkende titel te bedenken voor je analyse! Daarnaast bedenk je twee stellingen op basis van de gelezen literatuur (en eventueel het hoorcollege) die aanleiding kunnen geven tot debat tijdens het werkcollege.

Waar moeten deze opdrachten aan voldoen?

- Vergelijkende leesanalyse van *alle* verplicht te lezen literatuur, met een pakkende titel, correcte bronvermelding en literatuurlijst (300-350 woorden ex. literatuurlijst).
- Twee stellingen (max. 100 woorden samen).
- **Deadlines:** vrijdagen na de hoorcolleges om 12:00, via [WebCT](#) in het desbetreffende forum topic. Graag attached als pdf of rtf (geen .doc ajb).

>> Let op: de eerste schrijfp opdracht al op vrijdag 23 september 12:00 inleveren na het eerste hoorcollege!

2) Tussentijdse opdrachten (aantal: 2)

Centraal in de tussentijdse opdrachten staat het zelf onderzoeken van de praktijk, het kritisch reflecteren hierop aan de hand van de literatuur en gastcollege's, en het formuleren van discussiepunten. De bedoeling is dus dat je een koppeling maakt tussen de praktijk die je onderzoekt en de theorieën en concepten uit de literatuur en gastcollege's, en een beredeneerde positie inneemt in het debat.

Tussentijdse opdracht 1

Inventariseer - net als Dan Hill - welke technologieën je allemaal tegenkomt op weg van huis naar de universiteit en visualiseer dit. Zoek een bruikbare manier om die vaak onzichtbare technologieën te 'mappen' en te koppelen aan een plek, bijvoorbeeld met behulp van een kaart. Als je route van/naar de universiteit erg kort is, maak dan (eventueel met een mede-student) een wandeling van ca. een uur door de stad en wijs elkaar op wat je ziet, of juist niet.

Waar moet de opdracht aan voldoen?

- Een visuele representatie van tenminste vier verschillende mediatechnologieën die aanwezig zijn in de stad. Gebruik hiervoor alleen een kaart en symbolen, geen tekst.
- Een tekstuele legenda bij deze visualisatie, met een omschrijving van de technologieën die je tegenkomt en van de stedelijke situatie, met o.a. plaats, tijdstip, eventuele sociale interacties/processen die plaatsvinden, eventuele onderlinge relaties tussen deze technologieën (400-500 woorden).
- Een analyse van-, en discussie over de rol die deze technologieën spelen in je alledaagse leven aan de hand van je eigen visuele representatie. Hoe maken die technologieën (aspecten van) jouw leven mogelijk? Welke (mogelijke) vraagstukken hangen samen met deze aanwezigheid van mediatechnologieën in de stad? Wat laat jouw visualisatie zien (en wat niet) en wat kun je hiervan leren? (400-500 woorden).
- **Deadline:** vrijdag 30 september 12:00 op [WebCT](#) in het hiervoor bestemde topic.

Tussentijdse opdracht 2

Ga op zoek naar een actueel voorbeeld waaruit blijkt hoe hedendaagse surveillance/sousveillance mechanismen werken. Analyseer de (mogelijke) positieve en negatieve aspecten hiervan en maak een koppeling met de literatuur en gastcolleges. Neem zelf een beargumenteerde positie in. Bedenk een tactiek om met deze surveillance om te gaan. Kun je eraan ontkomen? Waarom wel/niet? Waarom zou dit nodig zijn?

Waar moet de opdracht aan voldoen?

- Beschrijving van twee actuele gevallen van technologische surveillance, in Nederland of internationaal, niet ouder dan 5 jaar. Illustreer dit indien mogelijk met beeldmateriaal (300 – 350 woorden).
- Analyse, discussie en eigen standpunt (400 – 500 woorden).
- **Deadline:** vrijdag 14 oktober 12:00 op [WebCT](#) in het hiervoor bestemde topic.

3) Eenmalige groepsopdracht tijdens hoorcollege en werkcollege (aantal: 1)

Tijdens het eerste werkcollege worden zes debatgroepjes gevormd van elk vier à vijf studenten. Met je debatgroep doe je twee dingen:

- a. Je bereidt samen vragen en discussiepunten voor de gastspreker voor. Deze discussie vindt plaats tijdens de tweede helft van het hoorcollege (ca. 10 minuten per debatgroep, drie in totaal). Ga a.j.b. tijdens het hoorcollege vooraan zitten, zodat je snel naar voren kunt komen om als respondent op te treden. Om herhaling van discussies te vermijden, kun je van tevoren met de andere groepjes contact opnemen en overleggen (onder [WebCT](#) > Discussions > Algemeen > Vrije Discussie).
- b. Je bereidt met je groepje een debat voor van 40 minuten tijdens de eerste helft van het werkcollege. Aanwijzingen hiervoor staan in een apart document in de Media Library op [WebCT](#). Je levert binnen een week een individueel verslagje in van de groepsopdracht.

Waar moet de opdracht aan voldoen?

- Met mede-studenten uit je groepje vragen en discussiepunten voorbereiden voor de gastspreker tijdens de tweede helft van het hoorcollege (10 minuten).
- Met mede-studenten uit je groepje debat voorbereiden voor eerste helft werkcollege (40 minuten).
- Individueel verslag met reflectie op het debat tijdens hoorcollege en werkgroep (300-350 woorden).
- **Deadline** inleveren verslag: één week na je werkcollege om 12:00 op [WebCT](#) in het hiervoor bestemde topic.

4) Eindopdracht en logboek (aantal: 1)

Bedenk zelf een 'critical design' interventie waarbij je een hypothetisch maar plausibel technologisch product inzet als discussiestuk om het debat over de rol van mediatechnologieën in de stedelijke samenleving te agenderen en aan te zwengelen. Het doel van de opdracht is om te onderzoeken hoe een technologisch product – naast zijn puur instrumentele functie – kan worden ingezet als medium om discussies los te maken over zijn eigen werking. Dat heet ook wel 'design for debate'. De onderliggende gedachte is dat debatten over actuele onderwerpen vaak tamelijk abstract blijven als ze louter tekstueel gevoerd worden. Een beeldend ontwerp voor een product dat aansluit bij de realiteit van alledaagse consumptie zou een breder publiek kunnen aanspreken en aanzetten tot kritische reflecties. Het is dus niet zozeer van belang of het ontwerp technologisch klopt of uitvoerbaar is. Wel van belang is dat je nadenkt over de volgende vragen:

- i. Welk thema agendeer je?
- ii. Welke discussie(s) wil je dat er over het thema gevoerd gaat/gaan worden?
- iii. Hoe kan jouw productontwerp aanleiding geven tot discussies over dit thema? Met andere woorden, welke spanning legt je ontwerp bloot?
- iv. In welke context kan dit ontwerp leiden tot debat? Waar, wanneer en voor welk publiek is je product bedoeld? In welke situatie(s) gebruiken mensen het? Concreet: is het een installatie of activiteit voor buiten op straat, voor dagelijks gebruik, tijdens een festival, in een museum, waar is het te koop, etc.?

Tijdens het werkcollege van week 5 besteden we aandacht aan voorbeelden, o.a. Mark Shepard's [Sentient City Survival Kit](#). Dan zal e.e.a. duidelijker worden. (Aardige 'design for debate' voorbeelden die de relatie technologie - natuur bevragen vind je op <http://www.nextnature.net/tag/design-for-debate/>).

Waar moet de opdracht aan voldoen?

- Een schets of serie schetsen, model, foto's, en/of animatie van een ontwerp waarin je één van de week-thema's agendeert. In overleg mag je ook een eigen thema kiezen dat past binnen de 'mediastad' (alleen beeld; 1 - 5 pagina's, en/of een link naar website).
- Een essay waarin je het ontwerp toelicht (bijvoorbeeld door een denkbeeldige situatie te beschrijven) en ingaat op bovenstaande vragen (600-800 woorden).
- **Deadline:** vrijdag 11 november 17:00 op de Kromme Nieuwegracht 20 in de postkamer in een hiervoor gereedstaande bak (als onderdeel van je logboek).

In het logboek verzamel je alle eerdere opdrachten + de eindopdracht.

Beoordeling

Om de cursus succesvol af te sluiten dient voldaan te worden aan de volgende eisen:

1. Wekelijkse schrijfoopdrachten op tijd ingeleverd (25% van eindcijfer).
2. Tussentijdse opdrachten op tijd ingeleverd (25% van eindcijfer).
3. Eenmalige groepsopdracht (25% van eindcijfer).
4. Eindopdracht en logboek op tijd ingeleverd (25% van eindcijfer).
5. Je hebt voldaan aan de aanwezigheidsplicht (100% bij hoor- en werkcolleges).

Bij een onvoldoende eindcijfer kan alleen de eindopdracht worden herkanst. Inleverdatum voor de herkansing is vrijdag 9 december 2011 om 17:00. Aangezien de eindopdracht voor 25% meetelt, heeft het alleen zin om te herkansen bij een tussencijfer van 4,5 of hoger.

4. Literatuuropgave

week1 - Introductie De Mediastad

- Booth, W. C., Colomb, G. G., & Williams, J. M. (2003). "Making good arguments". Chapter 7 in: *The craft of research* (2nd ed.). Chicago: University of Chicago press. (pp. 114-123) [http://boelter.krischeonline.com/lispdf/pdf/Booth W et al 2003 ch 07.pdf](http://boelter.krischeonline.com/lispdf/pdf/Booth%20W%20et%20al%202003%20ch%2007.pdf)

Waarom lezen? Algemene voorbereiding op hoe je een sterk academisch argument neerzet in een debat. Booth *et al.* beschrijven op toegankelijke wijze vijf regels waaraan een goed argument voldoet. Vooral bedoeld voor geschreven argumentatie maar ook goed bruikbaar voor verbale discussies. [Deze tekst hoeft je niet te bespreken voor de weekopdracht].

- Hill, D. (2008). The street as platform. *City of Sound weblog*, <http://www.cityofsound.com/blog/2008/02/the-street-as-p.html>

Waarom lezen? Deze tekst biedt een zeer toegankelijke blik op wat er gebeurt nu de stad in toenemende mate doorsneden raakt met allerlei digitale mediatechnologieën. De tekst schetst twee scenario's en roept een aantal vragen op waarover gedebatteerd kan worden.

- Wirth, L. (1938). Urbanism as a Way of Life. *The American Journal of Sociology*, 44(1), 1-24. <http://www.jstor.org/pss/2768119>.

Waarom lezen? Deze klassieke tekst gaat over de vraag: wat is een stad? De gegeven definitie fungeert als achtergrond waartegen veel andere teksten gelezen kunnen worden.

- Graham, S. (2004). *The Cybercities Reader*. London; New York: Routledge. Introduction: "From dreams of transcendence to the remediation of urban life" (pp. 3-23). Download van: <http://boelter.krischeonline.com/lispdf/pdf/Graham%20S%202004%20in%20Graham%20S%20ed%202004.pdf>.

Waarom lezen? Deze introductie biedt een overzicht van verschuivingen in hoe de relatie tussen stad en digitale media geconceptualiseerd is.

Optioneel:

- Townsend, A. (2000). Life in the Real-Time City: Mobile Telephones and Urban Metabolism. *Journal of Urban Technology*, 7(2), 85-104. <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/713684114>

Waarom lezen? Een invloedrijk vroeg artikel over de invloed van mobiele technologieën op stedelijkheid.

week2 - 'Hybrid space': de relatie tussen digitaal en fysiek

- De Souza e Silva, A. (2006). From Cyber to Hybrid: Mobile Technologies as Interfaces of Hybrid Spaces. *Space and culture*, 9(3), 261-278. <http://sac.sagepub.com/content/9/3/261.full.pdf+html> (alternatieve link: <http://tvdigital.files.wordpress.com/2008/09/mobile-2006-adriana-silva.pdf>).

Waarom lezen? In dit artikel behandelt De Souza het begrip 'hybrid space' als de versmelting van fysieke en digitale ruimte. Ze stelt in reactie op Manovich dat 'hybrid space' niet begrepen moet worden als extra laag bovenop de fysieke ruimte maar als wederzijds constituerend.

- Kluitenberg, E. (2006). The network of waves: living and acting in a hybrid space. *Open*, 11, (pp. 6-16). <http://www.skor.nl/download.php?id=3231>

Waarom lezen? Kluitenberg gaat met name in op veranderingen in sociaal gedrag die mogelijk gemaakt worden door de hybridisering van stedelijke ruimte en digitale mediatechnologieën. Ook gaat Kluitenberg in op strategische vormen van agency in hybrid space.

- Ito, M., Okabe, D., & Anderson, K. (2009). Portable Objects in Three Global Cities: The Personalization of Urban Places. In R. S. Ling & S. W. Campbell (Eds.), *The reconstruction of space and time: mobile communication practices* (pp. 67-87). New Brunswick, N.J.: Transaction Publishers. Te downloaden van: <http://www.itofisher.com/mito/portableobjects.pdf>.

Waarom lezen? Ito *et al.* presenteren een op veldwerk gebaseerde typologie van drie concrete manieren waarop stedelingen met draagbare technologieën 'interfaceren' met de stad.

Optioneel (sterk aanbevolen!):

- Simmel, Georg (1903) The Metropolis and Mental Life. In: Gary Bridge and Sophie Watson, eds. *The Blackwell City Reader*. Oxford and Malden, MA: Wiley-Blackwell, 2002, (pp. 11-19). http://www.esperdy.net/wp-content/uploads/2009/09/Simmel_21.pdf.

Waarom lezen? Dit een andere *must-read* actuele klassieker over stedelijkheid. De tekst vertoont sterke gelijkenissen met de tekst van Louis Wirth, maar zoomt verder in op stedelijkheid als socio/psychologisch fenomeen. Simmel wijst erop dat de moderne stedelijke ervaring gemedieerd is (middels geld en kloktijd) en in die zin al veel langer 'hybride' is.

week3 - Nieuwe media en stedelijke openbaarheid

- Holmes, D. (2005). *Communication theory: media, technology and society*. London ; Thousand Oaks, Calif.: SAGE. (pp. 67-82)

Waarom lezen? Holmes geeft een overzicht van de discussies rond computer mediated communication (CMC) en publicness, deels in relatie tot de stad. Holmes beperkt zich tot discussies over 'cyberspace' en besteedt geen aandacht aan mobiele media.

- Frei, H., & Böhlen, M. (2010). Micropublicplaces. In O. Khan, T. Scholz & M. Shepard (Eds.), *Situated Technologies Pamphlet series*. <http://www.situatedtechnologies.net/files/ST6-MicroPublicPlaces.pdf>. (eerste gedeelte, pp. 12-28).

Waarom lezen? De auteurs bespreken twee belangrijke denkers over (stedelijke) openbaarheid - Arendt en Latour - en verbinden dit thema met actuele discussies over de mediastad.

- De Waal, M. (2011). The Urban Culture of Sentient Cities: From an Internet of Things to a Public Sphere of Things. In M. Shepard (Ed.), *Sentient city: ubiquitous computing, architecture, and the future of urban space*. Cambridge, MA: MIT Press. <http://www.martijndewaal.nl/?p=236>.

Waarom lezen? De Waal bespreekt kort enkele klassieke denkers over openbaarheid en voegt een actuele visie toe vanuit de discussie over ubiquitous computing.

Optioneel:

- Graham, S., & Aurigi, A. (1997). Virtual cities, social polarization, and the crisis in urban public space. *Journal of Urban Technology*, 4(1), 19-52. <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/10630739708724546>.

Waarom lezen? In dit wat oudere artikel bespreken de auteurs een actuele discussie uit die tijd, namelijk de mogelijkheid van een online publieke sfeer geënt op stedelijke principes. Interessant voor een historische achtergrond van de discussie.

- De Waal, M. (2008) "Locative media and the city – from BLVD-urbanism towards MySpace urbanism" In: Vodafone Receiver Magazine. <http://www.receiver.vodafone.com/locative-media-and-the-city>.

Waarom lezen? De Waal benoemt een aantal nieuwe kwesties die gepaard gaan met de opkomst van technologieën in het stedelijk landschap.

week4 - Privacy & surveillance in de mediastad

- Crang, M., & Graham, S. (2007). Sentient Cities: Ambient intelligence and the politics of urban space. *Information, Communication & Society*, 10(6), 789-817. <http://www.informaworld.com/10.1080/13691180701750991>

Waarom lezen? In dit artikel zetten de auteurs uiteen hoe nieuwe technologieën verbonden zijn met pogingen om steden te controleren en tot 'frictie-vrije' consumptie-zones om te toveren. Ook besteden ze aandacht aan pogingen van media-activisten om hier tegenin te gaan.

- Jacobs, J. (1992). *The death and life of great American cities* (Vintage Books ed.). New York: Vintage Books (originally published in 1961). Hoofdstuk 2: "The uses of sidewalks: safety" (pp. 29-54)

[http://www.gwu.edu/~art/Temporary_SL/177/pdfs/Jacobs Part 1.pdf](http://www.gwu.edu/~art/Temporary_SL/177/pdfs/Jacobs%20Part%201.pdf).

Waarom lezen? In deze klassieker laat Jane Jacobs zien dat surveillance een intrinsiek onderdeel is van stedelijke interacties, een manier om met vreemden te kunnen samenleven. Dit nuanceert de instinctieve reflex dat surveillance iets inherent 'slechts' zou zijn.

- Mann, S., Nolan, J., & Wellman, B. (2003). Sousveillance: Inventing and Using Wearable Computing Devices for Data Collection in Surveillance Environments. *Surveillance & Society*, 1(3), 331-355. [http://www.surveillance-and-society.org/articles1\(3\)/sousveillance.pdf](http://www.surveillance-and-society.org/articles1(3)/sousveillance.pdf).

Waarom lezen? Het concept sousveillance is bedacht om aan te geven dat hedendaagse vormen van surveillance niet langer institutioneel zijn maar veeleer gedistribueerd en peer-to-peer. Dit artikel ziet sousveillance als mogelijkheid tot 'empowerment' van onderaf.

Optioneel (aanbevolen i.v.m. tussentijdse opdracht 2):

- Deleuze, G. (1990). Postscript on the Societies of Control. *L'autre journal*. Retrieved from <http://www.nadir.org/nadir/archiv/netzkritik/societyofcontrol.html>.

Waarom lezen? In dit korte artikel signaleert Deleuze de opkomst van een nieuw type controle. Dit is de opvolger van Foucault's institutionele surveillance in 'disciplinary societies'.

- Solove, Daniel (2005) "Of Privacy and Poop: Norm Enforcement Via the Blogosphere". (June 30, 2005). <http://balkin.blogspot.com/2005/06/of-privacy-and-poop-norm-enforcement.html>.
- Krim, Jonathan (2005) "Subway Fracas Escalates Into Test Of the Internet's Power to Shame". In: The Washington Post (July 7, 2005). <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2005/07/06/AR2005070601953.html>.
Waarom lezen? Deze korte online artikeltjes over sousveillance als nieuwe schandpaal biedt een mooi contrast met de empowerment-stelling van Mann *et al.*

week5 - Mediakunst en stedelijke ervaring

- Tuters, M., & Varnelis, K. (2006). Beyond Locative Media. http://networkedpublics.org/locative_media/beyond_locative_media.
Waarom lezen? In dit artikel wordt een aantal 'locative media' projecten besproken, kunst die gebruik maakt van GPS locatie-bepaling om ruimtelijke ervaringen te 'mappen'.
- Benjamin, W. (2008). The work of art in the age of its technological reproducibility (second version). In M. W. Jennings, B. Doherty, T. Y. Levin & E. F. N. Jephcott (Eds.), *The work of art in the age of its technological reproducibility, and other writings on media* (pp. 19-55). Cambridge, Mass.: Belknap Press of Harvard University Press. <http://www.arts.rpi.edu/century/nmt11/Benjamin%20Art%20in%20Age%20of%20Its%20Reproducibility.pdf>.
Waarom lezen? Dit is een klassieke tekst over de opkomst van het elektronische kunstwerk en de verschuiving in stedelijke ervaring.
- Paul, C. (2008). *Digital art* (2nd ed.). London ; New York: Thames & Hudson. (pp. 216-237) "Technologies of the future: Mobile and locative media".
Waarom lezen? Dit hoofdstuk biedt een overzicht en bespreking van een aantal locatieve media kunstprojecten.

Video's (te vertonen tijdens werkcollege):

- Mark Shepard - Sentient City Survival Kit (5 min.) <http://survival.sentientcity.net>.
Waarom zien? Middels hypothetische ontwerpinterventies poogt Shepard de discussie rondom stedelijke technologieën aan te zwengelen en publiek te maken. Dit is tevens een goede voorbereiding voor de eindopdracht.
- [afhankelijk van de tijd]
- Dunne & Raby over 'critical design' (7 min.) <http://www.youtube.com/watch?v=-bns4qcRRYY>.
- RedSheep – Critique on Critical Design (5 min.) http://www.youtube.com/watch?v=-FTTamBXo_w

week6 - Urban play & gamification

- Licoppe, C., & Inada, Y. (2010). Locative media and cultures of mediated proximity: the case of the Mogi game location-aware community. *Environment and Planning D: Society and Space*, 28(4), 691-709. <http://www.envplan.com/abstract.cgi?id=d13307>.
Waarom lezen? In dit artikel bespreken de auteurs hoe de Japanse locatieve game Mogi de ervaring van sociale nabijheid bemiddeld via de connectie met fysieke plaats.
- McGonigal, J. (2010). Gaming can make a better world. *TED Talk*. http://www.ted.com/talks/jane_mcgonigal_gaming_can_make_a_better_world.html. (20 min.).
Waarom zien? McGonigal is een van de voorvechters van het toepassen van game-principes op problemen uit het 'echte leven'.
- Juul, Jesper (2011) "Gamification Backlash Roundup". Blogpost op: <http://www.jesperjuul.net/ludologist/gamification-backlash-roundup> (+ blog comments!)
Waarom lezen? Game-onderzoeker Jesper Juul geeft hier een overzicht van recent werk over 'gamification'. De comments op zijn blog zijn een waardevolle aanvulling en een voorbeeld hoe een online discussie van behoorlijk academisch niveau zich ontwikkelt.

Optioneel:

- Debord, Guy-Ernest (1956, 1958), "A User's Guide to Détournement" + "Theory of the Dérive". Te vinden op <http://www.bopsecrets.org/SI/index.htm>.
Waarom lezen? De Situationisten zijn invloedrijk gebleken voor latere mediakunst en speltheorie. Voor hen was spel

een subversieve tactiek. De teksten bieden een interessant tegenwicht aan 'gamification', waarbij spel voor heel andere doeleinden het alledaagse leven ingetrokken wordt.

- Bogost, Ian (2011) "Gamification is bullshit". Blogpost op:

http://www.bogost.com/blog/gamification_is_bullshit.shtml (+ blog comments!)

Waarom lezen? Game-onderzoeker Ian Bogost neemt provocatief stelling (maar slaat hij niet door?)...

- Chaplin, Heather (2011) "I Don't Want To Be a Superhero: Ditching reality for a game isn't as fun as it sounds".

Blogpost op: <http://www.slate.com/id/2289302/pagenum/all>.

Waarom lezen? Prima omschrijving van 'gamification', plus enkele discussiepunten:

"The basic idea arises from how engaged people are when they play games, even if they're doing mundane things If we make the world more like a game, the thinking goes, we can harness all that energy to solve real-world problems."

week7 - e-Participatie en co-design: stedelijk ontwerp met nieuwe media

- Vajjhala, S. (2005). Integrating GIS and participatory mapping in community development planning. Presented at 25th Annual ESRI User Conference, San Diego, CA, July 25–29.

<http://proceedings.esri.com/library/userconf/proc05/papers/pap1622.pdf>.

Waarom lezen? Vajjhala onderzoekt hoe 'participatory mapping' bewoners een stem geeft in het plannen van hun leefomgeving. Hierbij richt ze zich vooral op *hoe* mensen leven i.p.v. uitsluitend *waar* ze leven.

- Gordon, E., Schirra, S., & Hollander, J. (2011). Immersive planning: a conceptual model for designing public participation with new technologies. *Environment and Planning B: Planning and Design*, 38(3), 505-519.

<http://www.envplan.com/abstract.cgi?id=b37013>.

Waarom lezen? De auteurs beschrijven hoe digitale media – met name social media, mapping en videogames - een rol kunnen spelen in het plannen van steden met een participerende rol voor burgers.

- Shepard, M. (Ed.). (2011). *Sentient city: ubiquitous computing, architecture, and the future of urban space*.

Cambridge, MA: MIT Press.

Waarom lezen? Shepard is opgeleid als architect en stelt de vraag hoe deze professie de invloed van nieuwe media in het stedelijk domein kan incorporeren.

Optioneel:

- Blogpost "Beyond the 'smart city'" : <http://urbanscale.org/2011/02/17/beyond-the-smart-city/>

Waarom lezen? Dit is een kritiek op het 'smart city' paradigma dat sterk in opkomst is. Steden en technologiebedrijven (o.a. IBM, Cisco, HP, Philips en Fraunhofer) gaan samenwerkingen aan om stedelijke processen efficiënter te organiseren. Sensor- en netwerktechnologieën helpen om energie- en watervoorziening, transport en logistiek, en lucht- en milieukwaliteit te meten en optimaliseren. De hoop is dat hiermee de kwaliteit van leven vooruit gaat.